הרואה פרק תשיעי ברכות

מסורת הש"ס

ב) [כ"ל בית המקדש], ג) [כדפרי"ר הגר"ר רכ], ג) [מקנים מז: מוסיף מ: ד) [מכות כג:], ה) [נמי ע. פנחלין ע.], ו) [תוספתא פ"ו ה"ל], ז) [עי' גילוח הענוך בענין זל קפדן], ח) [עי' תוספות מוקה כב: ד"ה בשין וכו' תיכם פירוש' בקונים דכסף], ט) [אמר רב פפא הייגו לתמרי דיעבי דינגא פשוט מתחרמא דחממא קרי ביר הוא הטמה בפ"ז], י) קדושין סב: ע"ש], כ) [מוקה כ.], ל) [מיר כ.], מ) יומא יח:], נ) [ברכות פ"ו הכ"ז], ס) [דברים יב].

לעזי רש"י

ברושיי"ר שלגבריי"ש [ברושיי"ר של גבריי"ש]. רקמה.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

רבינו ניסים

עת לעשות לה' הפרו תורתך. פירשו טעמו בגמרא דבני מערבא ר' יוסי אומר אם נתישנו דברי תורה כפיך אל תברו להם מאי טעמא (משלי כג) ואל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמהר וגזרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים מה טעם (ש"א א) ועלה האיש ההוא מעיירו:

רבינו חננאל

עליה ולילף מר מקפנדריא מה קפנדריא בכנסת אסור, אף (נעל) [רקיקה] בכנסת אסור. ופריק כי תנא, מה תנא יליף לה מנעל הכי אנא לילפנא מנעל, דתניא לא יכנס בהר הבית במקל שבידו וכמנעלו שברגלו ובמנעות צרורין לו (ו) בפרינו (ז) בבגדו ובאפונדתו מופשלת לאחוריו ולא יעשנו קפנדריא, ורקיקה מקל וחומר, והלא דכרן קל וחומר ומה מנעל שאין בו דרך ביתין אמר תורה של נעלך מעל רגלך, רקיקה שהיא דרך ביתיין לא כל שכן. ר' יוסי בר' יהודה אומר כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק, והלא דברים קל וחומר ומה שק שאינו מאוס לפני בשר ודם כך, רקיקה שהיא מאוסה לפני בשר ודם, על אחת כמה וכמה לפני מלך המלכים שהיא מאוסה. ומקשינן ואימר בהר הבית דאסיר מנעל ונילף רקיקה ממנעל לאיסורא, בית הכנסת דמנעל שרי ונילף רקיקה מקפנדריא, מה קפנדריא בכנסת נמי אסירא אף רקיקה בכנסת אסירא. ומסיקנן אילא רבא דשרי רקיקה בכנסת אמר לך כי ביתו, מה ביתו קפנדריא קפיד, אמנעל הארקיקה לא קפיד, אף בית הכנסת אקפנדריא הוא דאסיר אבל מנעל ורקיקה שרי. וקיל"ל כרבא דמנעל ורקיקה בבהכ"נ לא אסירי, ואי רקיקה כי איסטלין אסור. פיר' כל חוחם הברכות שהיו במקדש היו [אומרים] מן העולם, משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא אחד, התקינו שיהו אומרין מן העולם ועד העולם. ירושלמי תני לא היו עונין במקדש ומה היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. תנו רבנן ... [הלל הזקן אומר בשעת המכניסין עוד בשעת המפזרים כנס ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו, פזר שנאמר יש מפזר ונוסף עוד. דרש בר קפרא באתר גבר תלת גבר תמן הוי גבר. אמר אבי שמע מינה באתר גבר תמן, לא היהוי גבר, פשיטא, לא צריכה בשנשיהם שוון אם הן שני תלמידי חכמים שוויין בחכמה ובריאה אין רשאי לאחד ליכנס בגבול חבירו ולחלוק עליו, וכל שכן פחות ממנו. בכל דרכיך דעהו. אמר רבא אפילו לדבר עבירה, פירוש אפילו המתכוון לעשות עבירה, כיון שמשים בדעתו שהקב"ה יודע מעשיו נמנע, והיינו דכתיב והוא יישר ארחותיך. תניא ר' אומר אל יומנה אדם אפטרופא בביתו, שמא ינהג אשתו לדבר עבירה. ותאיה לדבר אשתו של פוטיפר. תניא אמר ר' למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת נזיר, לומר לך כל הרואה שוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, ומשמיה דר' יוחנן אמרו למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת

עין משפט נר מצוה

פח א מיי' פ"ט מהל' תפלה הלכה ח סמג עשין יט: טוש"ע א"ח סי' קנ: סעיף ה: **פט** ב מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ז וסי' נ סעיף יג:

צ ג מיי' פ"ד מהלכות תפנית הלכה טו:

צא ד מיי' פכ"ב מהל' איסורי מזבח הלכה טו סמג לאוין קכו טוש"ע יו"ד סי' כב סעיף טז:

צב ה [מיי' פ"ח מהל' קדוש החודש הל' ח וסי"ב הל' ט]:

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמְרוּ הַלֵּוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בְּנֵי חֲשַׁבְנְיָה שְׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעֹלָם וְעַד הָעֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: נחמיה ט ה
2. וַיָּבֹא אֵלָיו מַלְאַךְ יְיָ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְיָ עִמְּךָ גִּבּוֹר הַחָיִל: שופטים ו יב
3. שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל תְּבֹז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ: משלי כג כב
4. עֵת לַעֲשׂוֹת לַיְיָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ: תהלים קיט קכו
5. יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִישֹׁר אַךְ לְמַחְסוֹר: משלי יא כד
6. בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחֹתֶיךָ: משלי ג ו
7. אִישׁ רָעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְאִישׁ אֹהֲבוֹת דָּבֵק וּמַגִּיחַ: משלי יח כד
8. וְאִישׁ אֲשֶׁר יַקְדִּישׁ לוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגְאָל בֵּיתוֹ הוּא כֹהֵן לוֹ יִהְיֶה: במדבר ה י
9. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תַעֲשֶׂה אִשָּׁה וּמָעֲלָה בוֹ מָעָל: במדבר ה יב
10. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שָׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן: במדבר ה טו
11. וְהָיָה שְׂדֵי בְּקִרְבֶּךָ וְכִסָּה תֹעֲפוֹת לָךְ: איוב כב כה
12. הִתְרַפְּתָה בְּיוֹם עֶבְרָה צַר כֹּחֶכָה: משלי כד י

רבינו חננאל (המשך)

תרומה ומעשר לכהן. לומר לך שכל הנמנע ואינו נותן תרומה ומעשר לכהן, לסוף שצריך לו על ידי אשתו, שני והביא האיש את אשתו אל הכהן, ולא עוד אלא שנצרך לו על ידי ממון שני ואיש אשר יתן לכהן לו יהיה. אמר רבא ואם נותן לו מתברך שני לו יהיה, [לו יהיה] ממון הרבה. כל המשתף שם שמים בצערו, ונותן צדקה מדוחק, כופלין פרנסתו שני והיה שדי בצרך וכסף תועפות לך, פירוש תועפות כפלים כדמתרגם וכפלת וחיעוף. משום שהוכיר, בעת [הם]כנסין מזר אמר, ר' אבהו משמעי כשירד חגניה בן אחי ר' יהושע לגולה, פירוש גולה פום בריתא, כדתנן עד שרואה את כל הגולה לפניו כמדורות האש, ואמרינן בגמ' מאי גולה פום בריתא. היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ, שיגיעו אחריו ר' יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטר, אמר להם למה באתם, אמרו לו ללמוד תורה מפך, היה מכריז עליהם אנשים הללו חכמים גדולים כני אבות שמשמשו בעזרה, כדתנן זכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל, התחילה הוא מטהר והן מטמאין הוא מטמא והן מטהרין, היה מכריז עליהם אנשים הללו אנשים של תוהו הם, אמרו לו כבר בניתה והיעדתה להם שהם חכמים גדולים איכך יכול לסתור ולהסתחוים, שלח אליהם מפני מה אתם עושין כך, אמרו לו מפני מה אתה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ, אמר להם והלא ר' עקיבה בן יוסף עיבר שנים וקבע חדשים, פירוש, מרחשון וכסליו פעמים שלמים פעמים כסדרן פעמים חסרים, אמרו לו הנח לר' עקיבה שלא הניחה בארץ ישראל כמותו. ידד אמר להם אף אני [לא] הנחתי כמותי וידידתי, אמרו לו גדיים שהנחת נעשו חתישים, כלומר נעשו חכמים גדולים, וכך אמרו לנו, אמרו לו משמנו אם חזר בו מוטב, ואם לא יהא בידוי.

ואימא הר הבית דאסור במנעל לילפא ממנעל אבל [ב"ה] דשרי במנעל אדיליף ממנעל ולהיתר נילף מקפנדריא ולאסור אלא אמר [ר]רבא כי ביתו מה ביתו אקפנדריא קפיד אינש ארקיקה ומנעל לא קפיד אינש אף ב"ה [א]קפנדריא הוא דאסור [ר]רקיקה ומנעל שרי: כל חותמי ברכות שבמקדש וכו': כל כך למה [ל]לפי שאין עונין אמן במקדש [ג]ומנין שאין עונין אמן במקדש שנאמר [ד]קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ואומר [ה]ויברכו (את) שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה יכול כל הברכות כולן תהא להן תהלה אחת ת"ל ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תן לו תהלה: התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו וכו': [ו]מאי ואומר וכי תימא בעו מדעתיה דנפשיה קאמר ת"ש [ז]ה' עמך גבור החיל וכי תימא מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון ת"ש [ח]אל תבוז כי זקנה אמך ואומר [ט]עת לעשות לה' הפרו תורתך אמר רבא האי קרא [י]מרישיה לסיפיה מדריש מסיפיה לרישיה מדריש מרישיה לסיפיה מדריש עת לעשות לה' מאי טעם משום הפרו תורתך מסיפיה לרישיה מדריש הפרו תורתך מ"ט משום עת לעשות לה' [יא]תניא הלל הזקן אומר בשעת המכניסין פזר בשעת המפזרים כנס ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו פזר שנאמר [יב]יש מפזר ונוסף עוד ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו כנס שנא' עת לעשות לה' הפרו תורתך דרש בר קפרא זלת [יג]קבוץ קנה מינה באתר דלית גבר תמן הוי גבר אמר אבי ש"מ [יד]באתר דאית גבר תמן לא תהוי גבר פשיטא לא נצרכה אלא בששניהם שוין דרש בר קפרא איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה [טו]בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך אמר רבא אפילו לדבר עבירה [יז]דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מה היא אמר רב חסדא מחטא דתלמיותא: תניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנא' [יח]איש רעים להתרועע תניא ר' אומר [יט]אל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא [כ]ר' אומר למה נסמכה פרשת סוטה לומר לך [כא]שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין אמר חזקיה בריה דר' פרנך אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר [כב]ואיש את קדשיו לו יהיו וסמיך ליה [כג]איש איש כי תשטה אשתו וכתיב [כד]והביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר [כה]איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר [כו]והיה שדי בצרך וכסף תועפות לך ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך א"ר טבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר [כז]התרפית ביום צרה צר כחכה א"ר אמי בר מתנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר התרפית מכל מקום אמר רב ספרא ר' אבהו הוה משתעי כשירד חגינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני ת"ח רבי יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטר, אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנו הכריז [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש כאותה ששנינו [כח]זכריה בן קבוטל אומר הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל התחיל הוא מטמא והם מטהרים הוא אוסר והם מתירים הכריז [עליהם] אנשים הללו של שוא הם של תהו הם אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרוץ אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אני אוסר ואתם מתירים אמרו לו מפני שאתה [כט]מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו חתישים בעלי קרנים והם שגרונו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מוטב ואם לאו יהא בנדוי ואמרו

מעיל דברי תורה לנזין: **ספרו תורתך.** מלפזרה כשעה שהכנוס לשם שמים: הכי גרסינן **ולא קבון קנה מינה.** אם לאיתי פרקמטיא בזול קבון וקנה מינה ומקוף שסופה להתיקר: **פשיטא.** הא לאכיי למה לי פשיטא אלא יודה אדם הלכה בפני רבו למה ליה לאכיי למשמע מכללא: **כשעניין שוין.** אם כאת במקום תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל מטול עטרה לדרוש במקומו: **כבל דרכיך.** אפילו לעבור עבירה: **דעהו.** תן לב אם לזרך מצוה הוא כגון אליהו בהר הכרמל עבור עליה: **מחטא דתלמיותא.** ברוש"ל שלגבוי"ש שהתפירות עשויות שורות שורות כתלמי מעגה: **להתרועע.** להתרועע: **אפוטרופוס.** מכנים ומוליא נכסיו: **כל שיש לו פרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף שנצרך לו על ידי אשתו.** שנעשית סוטה: ה"ג **ואיש אם קדשיו לו יהיו וסמיך ליה איש איש כי תשטה אשתו וכתיב והביא האיש אם אשתו: איש אם קדשיו לו יהיו.** שמעכב קדשיו אצלו ואינו נותנן לכהנים ולוויים: **סוף שנצרך לכן.** שנעשה עני וצריך לכן ליטול מעשר עני: **לו יהיו.** לעצמו יעבדנו: **המשתף שם שמים בצערו.** שמנכך על הרעה דיין האמת. **מי נמי** שמבקש רחמים מלפניו: **בצרך.** בצרתך: **תועפות.** לשון כפילה כדמתרגמינן וכפלת ותעיף (שמות טו): **הרפתי.** מדברי תורה ביום צרה לר מחכה: **ואפילו מצוה אחת.** אם נתרפה ממנה כשנלה לידו ולא חש להתעסק בה לר כמו: **הרפתי מכל מקום.** אף כמצוה אחת משמע: **מעבר שנים וכו'.** ומנן מין מעברין את השנים אלא ביהודה דכתיב לשכנו תדרשו) כל דרישות שאתה דורש לא יהו אלא בשכנו של מקום כפ"ק דסנהדרין (דף יא.): **שגרו אחריו.** למחות בידו: **כבר בנית.** שהגלגלת שמנו לומר גדולי הדור הם: **והלא עקיבא בן יוסף עשה כן.** דתנן בימות ת"ל עקיבא בשירדתי לגלגדעא לעבר שנים בפרק בתרא דתענית שהלך בעגלה ולרתה (דף קכב.): ומאמרו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com